Joi, 24 iunie 2021

P9_TA(2021)0313

Raportul Comisiei din 2020 privind statul de drept

Rezoluția Parlamentului European din 24 iunie 2021 referitoare la Raportul Comisiei din 2020 privind statul de drept (2021/2025(INI))

(2022/C 81/03)

Parlamentul European,

— având în vedere articolul 295 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE),

— având în vedere îndeosebi articolul 2, articolul 3 alineatul (1), articolul 3 alineatul (3) al doilea paragraf, articolul 4 alineatul (3) și articolele 5, 6, 7 și 11 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE),

— având în vedere articolele din TFUE legate de respectarea, protecția și promovarea democrației, a statului de drept și a drepturilor fundamentale în Uniune, printre care articolele 70, 258, 259, 260, 263 și 265,

— având în vedere Protocolul nr. 1 privind rolul parlamentelor naționale în Uniunea Europeană și Protocolul nr. 2 privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității, anexate la tratate,

— având în vedere Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „Carta”),

— având în vedere jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE),

— având în vedere articolul 49 din TUE, criteriile de la Copenhaga și ansamblul de norme ale Uniunii pe care trebuie să le respecte o țară candidată dacă dorește să adere la Uniune (*acquis*-ul),

— având în vedere Comunicarea Comisiei din 30 septembrie 2020 referitoare la Raportul din 2020 privind statul de drept – Situația statului de drept în Uniunea Europeană (COM(2020)0580),

— având în vedere Regulamentul (UE, Euratom) 2020/2092 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2020 privind un regim general de condiționalitate pentru protecția bugetului Uniunii [1] („Regulamentul privind condiționalitatea legată de statul de drept”),

— având în vedere Regulamentul (UE) 2021/692 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a programului „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori” și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1381/2013 al Parlamentului European și al Consiliului și a Regulamentului (UE) nr. 390/2014 al Consiliului [2],

— având în vedere Declarația universală a drepturilor omului,

— având în vedere instrumentele ONU privind protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale și recomandările și rapoartele evaluării periodice universale a ONU, precum și jurisprudența organismelor ONU create prin tratate și procedurile speciale ale Consiliului pentru Drepturile Omului,

— având în vedere Declarația ONU privind apărătorii drepturilor omului din 8 martie 1999,

— având în vedere recomandările și rapoartele Biroului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului, ale Înaltului Comisar pentru Minoritățile Naționale, ale reprezentantului pentru libertatea mass-mediei și ale altor organisme ale Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE),

— având în vedere Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Carta socială europeană, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Comitetului european pentru drepturile sociale și convențiile, recomandările, rezoluțiile, avizele și rapoartele Adunării Parlamentare, ale Comitetului de miniștri, ale Comisarului pentru drepturile omului, ale Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței, ale Comitetului director pentru combaterea discriminării, diversitate și incluziune, ale Comisiei de la Veneția și ale altor organisme ale Consiliului Europei,

---

[1] JO L 433 I, 22.12.2020, p. 1.
[2] JO L 156, 5.5.2021, p. 1

Joi, 24 iunie 2021

— având în vedere Memorandumul de înțelegere dintre Consiliul Europei și Uniunea Europeană din 23 mai 2007 și concluziile Consiliului din 8 iulie 2020 privind prioritățile UE pentru cooperarea cu Consiliul Europei pentru perioada 2020-2022,

— având în vedere Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției,

— având în vedere Convenția internațională a ONU privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială,

— având în vedere setul de instrumente al Consiliului Europei pentru statele membre intitulat „Respectarea democrației, a statului de drept și a drepturilor omului în contextul crizei sanitare cauzate de COVID-19” din 7 aprilie 2020,

— având în vedere raportul interimar privind măsurile luate în statele membre ale UE ca urmare a crizei provocate de pandemia de COVID-19 și impactul acestora asupra democrației, a statului de drept și a drepturilor fundamentale, adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 124-a sesiuni plenare din 8 octombrie 2020,

— având în vedere raportul anual pe 2020 al organizațiilor partenere la Platforma Consiliului Europei pentru promovarea protecției jurnalismului și siguranței jurnaliștilor,

— având în vedere propunerea motivată a Comisiei de decizie a Consiliului din 20 decembrie 2017 privind constatarea unui risc clar de încălcare gravă de către Republica Polonă a statului de drept, emisă în conformitate cu articolul 7 alineatul (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană (COM(2017)0835),

— având în vedere comunicarea Comisiei din 17 iulie 2019 intitulată „Consolidarea statului de drept în cadrul Uniunii – Plan de acțiune” (COM(2019)0343),

— având în vedere tabloul de bord privind justiția în UE pe 2020,

— având în vedere avizul Comitetului Economic și Social European din 19 iunie 2019 intitulat „Consolidarea în continuare a statului de drept în cadrul Uniunii. Situația actuală și posibile etape ulterioare”, care a propus crearea unui forum anual privind drepturile fundamentale și statul de drept,

— având în vedere raportul Grupului „Drepturile fundamentale și statul de drept” al Comitetului Economic și Social European din iunie 2020 intitulat „Evoluțiile la nivel național din perspectiva societății civile, 2018-2019”,

— având în vedere raportul din 17 ianuarie 2018 al Agenției pentru Drepturi Fundamentale a UE intitulat „Provocările cu care se confruntă organizațiile societății civile care activează în domeniul drepturilor omului în UE”, buletinele privind implicațiile pandemiei de COVID-19 asupra drepturilor fundamentale în UE, publicate în 2020, precum și celelalte rapoarte, date și instrumente ale sale, în special Sistemul de informații privind drepturile fundamentale al Uniunii Europene (EFRIS),

— având în vedere raportul Agenției pentru Drepturi Fundamentale a UE din 10 septembrie 2020 intitulat „Antisemitismul: Sinteza incidentelor antisemite înregistrate în Uniunea Europeană”,

— având în vedere raportul Institutului European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați intitulat „Beijing + 25: A cincea analiză a implementării Platformei de acțiune de la Beijing în statele membre ale UE”, publicat la 5 martie 2020,

— având în vedere concluziile Consiliului Uniunii Europene și ale reuniunii statelor membre în cadrul Consiliului din 16 decembrie 2014 referitoare la asigurarea respectării statului de drept,

— având în vedere Strategia UE privind egalitatea de gen 2020-2025, Strategia UE privind egalitatea pentru persoanele LGBTIQ 2020-2025, Strategia UE privind drepturile copilului 2021-2024 și Strategia UE privind drepturile persoanelor cu handicap 2021-2030,

— având în vedere Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025 și cadrul strategic al UE pentru egalitatea, incluziunea și participarea romilor,

— având în vedere rezoluția sa din 25 octombrie 2016 conținând recomandări adresate Comisiei referitoare la crearea unui mecanism al UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale ([3]),

— având în vedere rezoluția sa din 1 martie 2018 referitoare la decizia Comisiei de a activa articolul 7 alineatul (1) din TUE în ceea ce privește situația din Polonia ([4]),

— având în vedere rezoluția sa din 19 aprilie 2018 referitoare la necesitatea instituirii unui instrument pentru valori europene, destinat sprijinirii organizațiilor societății civile care promovează valorile fundamentale ale Uniunii Europene la nivel local și național ([5]),

— având în vedere rezoluția sa din 19 aprilie 2018 referitoare la protecția jurnaliștilor de investigație din Europa: cazul jurnalistului slovac Ján Kuciak și al Martinei Kušnírová ([6]),

— având în vedere rezoluția sa din 12 septembrie 2018 referitoare la o propunere prin care invită Consiliul să stabilească, în temeiul articolului 7 alineatul (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană, existența unui risc clar de încălcare gravă de către Ungaria a valorilor pe care se întemeiază Uniunea ([7]),

— având în vedere rezoluția sa din 13 noiembrie 2018 referitoare la statul de drept în România ([8]),

— având în vedere rezoluția sa din 14 noiembrie 2018 referitoare la necesitatea unui mecanism cuprinzător la nivelul UE pentru protejarea democrației, a statului de drept și a drepturilor fundamentale ([9]),

— având în vedere rezoluția sa din 13 februarie 2019 referitoare la regresul drepturilor femeii și al egalității de gen în UE ([10]),

— având în vedere rezoluția sa din 28 martie 2019 referitoare la situația statului de drept și lupta împotriva corupției în UE, în special în Malta și Slovacia ([11]),

— având în vedere rezoluția sa din 18 decembrie 2019 referitoare la statul de drept în Malta, după recentele dezvăluiri privind asasinarea jurnalistei Daphne Caruana Galizia ([12]),

— având în vedere rezoluția sa din 18 decembrie 2019 referitoare la discriminarea publică și discursurile de incitare la ură împotriva persoanelor LGBTI, inclusiv zonele libere de LGBTI ([13]),

— având în vedere rezoluția sa din 15 ianuarie 2020 referitoare la drepturile omului și democrația în lume și politica Uniunii Europene în această privință – raport anual pe 2018 ([14]),

— având în vedere rezoluția sa din 16 ianuarie 2020 referitoare la audierile în curs în temeiul articolului 7 alineatul (1) din TUE privind Polonia și Ungaria ([15]),

— având în vedere rezoluția sa din 17 aprilie 2020 referitoare la acțiunea coordonată a UE pentru combaterea pandemiei de COVID-19 și a consecințelor sale ([16]),

---

([3]) JO C 215, 19.6.2018, p. 162.
([4]) JO C 129, 5.4.2019, p. 13.
([5]) JO C 390, 18.11.2019, p. 117.
([6]) JO C 390, 18.11.2019, p. 111.
([7]) JO C 433, 23.12.2019, p. 66.
([8]) JO C 363, 28.10.2020, p. 8.
([9]) JO C 363, 28.10.2020, p. 45.
([10]) JO C 449, 23.12.2020, p. 102.
([11]) JO C 108, 26.3.2021, p. 107.
([12]) Texte adoptate, P9_TA(2019)0103.
([13]) Texte adoptate, P9_TA(2019)0101.
([14]) Texte adoptate, P9_TA(2020)0007.
([15]) Texte adoptate, P9_TA(2020)0014.
([16]) Texte adoptate, P9_TA(2020)0054.

Joi, 24 iunie 2021

— având în vedere rezoluția sa din 19 iunie 2020 referitoare la protestele antirasiste care au avut loc în urma morții lui George Floyd ([17]),

— având în vedere rezoluția sa din 19 iunie 2020 referitoare la redeschiderea anchetei care îl vizează pe prim-ministrul Republicii Cehe pentru deturnare de fonduri europene și posibile conflicte de interese ([18]),

— având în vedere rezoluția sa din 17 septembrie 2020 referitoare la propunerea de decizie a Consiliului privind constatarea unui risc clar de încălcare gravă de către Republica Polonă a statului de drept ([19]),

— având în vedere rezoluția sa din 7 octombrie 2020 referitoare la instituirea unui mecanism al UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale ([20]),

— având în vedere rezoluția sa din 8 octombrie 2020 referitoare la statul de drept și drepturile fundamentale în Bulgaria ([21]),

— având în vedere rezoluția sa din 25 noiembrie 2020 referitoare la consolidarea libertății mass-mediei: protejarea jurnaliștilor în Europa, discursurile de incitare la ură, dezinformarea și rolul platformelor ([22]),

— având în vedere rezoluția sa din 26 noiembrie 2020 referitoare la Situația drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană – Raport anual pe 2018-2019 ([23]),

— având în vedere rezoluția sa din 17 decembrie 2020 referitoare la cadrul financiar multianual 2021-2027, acordul interinstituțional, Instrumentul de redresare al UE și Regulamentul privind statul de drept ([24]),

— având în vedere rezoluția sa din 11 martie 2021 referitoare la declararea UE ca zonă de libertate a persoanelor LGBTIQ ([25])

— având în vedere rezoluția sa din 25 martie 2021 referitoare la aplicarea Regulamentului (UE, Euratom) 2020/2092: mecanismul de condiționalitate bazat pe statul de drept ([26]),

— având în vedere rezoluția sa din 29 aprilie 2021 referitoare la asasinarea jurnalistei Daphne Caruana Galizia și statul de drept în Malta ([27]),

— având în vedere evaluarea sa privind valoarea adăugată europeană care însoțește raportul de inițiativă legislativă din octombrie 2016 referitor la un mecanism al UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale,

— având în vedere evaluarea sa preliminară din 23 aprilie 2020 privind valoarea adăugată europeană a unui mecanism al UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale,

— având în vedere articolul 54 din Regulamentul său de procedură,

— având în vedere avizele Comisiei pentru control bugetar, Comisiei pentru afaceri juridice, Comisiei pentru afaceri constituționale și Comisiei pentru petiții,

— având în vedere raportul Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne (A9-0199/2021),

---

([17]) Texte adoptate, P9_TA(2020)0173.
([18]) Texte adoptate, P9_TA(2020)0164.
([19]) Texte adoptate, P9_TA(2020)0225.
([20]) Texte adoptate, P9_TA(2020)0251.
([21]) Texte adoptate, P9_TA(2020)0264.
([22]) Texte adoptate, P9_TA(2020)0320.
([23]) Texte adoptate, P9_TA(2020)0328.
([24]) Texte adoptate, P9_TA(2020)0360.
([25]) Texte adoptate, P9_TA(2021)0089.
([26]) Texte adoptate, P9_TA(2021)0103.
([27]) Texte adoptate, P9_TA(2021)0148.

A. întrucât Uniunea se întemeiază pe valorile comune consacrate la articolul 2 din TUE ale respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților – valori comune ale statelor membre ale UE și la care țările candidate trebuie să adere pentru a intra în Uniune; întrucât democrația, statul de drept și drepturile fundamentale sunt valori care se consolidează reciproc și a căror subminare poate reprezenta o amenințare sistemică pentru Uniune; întrucât respectarea statului de drept este obligatorie pentru Uniune în ansamblul său și pentru statele sale membre la toate nivelurile de guvernanță, inclusiv pentru entitățile subnaționale;

B. întrucât ciclul anual de evaluare a statului de drept este o completare binevenită a instrumentelor existente destinate păstrării valorilor consfințite la articolul 2 din TUE, tratând situația din toate statele membre ale UE în jurul a patru piloni, cu legătură directă cu respectarea statului de drept; întrucât acesta este conceput ca un ciclu anual menit să promoveze statul de drept și să prevină apariția sau agravarea problemelor;

C. întrucât primul raport al Comisiei privind statul de drept (raportul din 2020) are o sferă limitată, deoarece nu acoperă toate valorile UE menționate la articolul 2 din TUE;

D. întrucât, odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Carta a devenit o componentă de sine stătătoare a tratatelor și, prin urmare, aceasta are acum forță juridică obligatorie pentru instituțiile, agențiile și alte organisme ale UE, precum și pentru statele membre, atunci când este aplicată legislația UE; întrucât trebuie dezvoltată, promovată și consolidată o adevărată cultură a drepturilor fundamentale, nu numai în instituțiile UE, dar și în statele membre, îndeosebi atunci când acestea aplică dreptul UE atât pe plan intern, cât și în relațiile lor cu țările terțe;

E. întrucât, deși semnalează probleme și îndeamnă la conștientizare, raportul din 2020 nu oferă o evaluare suficientă a eficacității reformelor realizate de fiecare țară, nici recomandări concrete pentru fiecare țară și nici nu cercetează în ce măsură fiecare țară a respectat valorile statului de drept de-a lungul timpului, ceea ce ar putea afecta efectele preventive urmărite;

F. întrucât fără o monitorizare eficace printr-o monitorizare anuală este posibil ca raportul din 2020 să nu reușească să prevină, să detecteze sau să trateze efectiv problemele sistemice și regresele înregistrate în domeniul statului de drept în mai multe state membre ale UE în ultimii ani; întrucât respectarea statului de drept este o condiție prealabilă esențială pentru respectarea principiului bunei gestiuni financiare și pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii;

G. întrucât în ultimii ani câteva rezoluții adoptate de Parlament au identificat probleme serioase în domeniul statului de drept în unele state membre ([28]);

H. întrucât regresele înregistrate în domeniul statului de drept și al drepturilor fundamentale în unele țări afectează grav încrederea reciprocă în funcționarea spațiului de libertate, securitate și justiție și periclitează obiectivele Uniunii consacrate la articolul 3 din TUE, după cum reiese din mai multe cazuri în care mandatul european de arestare a fost contestat din cauza unor îndoieli serioase privind independența sistemului judiciar;

I. întrucât în statele membre Avocatul Poporului și organismele de promovare a egalității joacă un rol esențial în apărarea principiilor-cheie ale statului de drept precum transparența, răspunderea și respectarea garanțiilor procedurale;

J. întrucât măsurile de urgență luate ca reacție la pandemia de COVID-19 au afectat exercitarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor UE precum dreptul la liberă deplasare, accesul la justiție, accesul la informații de interes public, confidențialitatea, libertatea de asociere, libertatea de întrunire, având un impact și asupra sistemului de control și echilibru democratic; întrucât este esențial să se garanteze că există un sistem de control și echilibru efectiv al acțiunilor autorităților pentru a apăra drepturile cetățenilor UE;

K. întrucât poziția unor state membre în clasamentele internaționale ale libertății presei s-a înrăutățit, iar nivelul violenței împotriva jurnaliștilor a crescut; întrucât printre amenințările la adresa libertății mass-mediei se numără hărțuirea și atacurile îndreptate împotriva jurnaliștilor, ignorarea protecției juridice a jurnaliștilor, precum și acapararea mass-mediei și acțiuni urmărind obiective economice sau politice în sectorul mediatic; întrucât evoluțiile îngrijorătoare care urmăresc înăbușirea libertății de exprimare și a libertății presei au dat un exemplu negativ în UE și pentru țările candidate la UE;

([28]) A se vedea, de exemplu, rezoluțiile citate din 1 martie 2018, 19 aprilie 2018, 13 noiembrie 2018, 28 martie 2019, 18 decembrie 2019, 19 iunie 2020, 8 octombrie 2020 și 29 aprilie 2021.

Joi, 24 iunie 2021

L. întrucât trebuie consolidate și simplificate mecanismele existente și creat un mecanism al UE eficace în domeniul democrației, al statului de drept și al drepturilor fundamentale pentru a asigura ocrotirea principiilor și valorilor consacrate în tratate la nivelul întregii Uniuni;

M. întrucât respectarea drepturilor minorităților este unul dintre criteriile politice pe care trebuie să le îndeplinească o țară candidată la aderare trebuie în momentul aderării; întrucât Uniunea joacă un rol important în asigurarea respectării drepturilor minorităților naționale și lingvistice în țările candidate; întrucât Parlamentul a cerut deja Comisiei ([29]) să adopte un cadru comun de standarde minime ale Uniunii pentru protecția drepturilor persoanelor ce aparțin minorităților, care să fie solid înrădăcinat într-un cadru juridic ce garantează democrația, statul de drept și drepturile fundamentale în întreaga Uniune;

I. ***Raportul din 2020 privind statul de drept învățăminte pentru 2021***

1. salută primul raport anual al Comisiei privind statul de drept; consideră că este esențial să se creeze o arhitectură europeană de monitorizare și asigurare a respectării statului de drept în Uniune; reiterează că este important să se identifice în prealabil riscurile și să se prevină încălcările drepturilor fundamentale și ale statului de drept, în loc să se reacționeze după repetarea acestor încălcări; încurajează, prin urmare, continuarea dezvoltării acestui nou instrument;

2. salută faptul că funcționarea sistemelor judiciare, cadrul anticorupție, pluralismul mass-mediei și anumite aspecte instituționale legate de sistemul de control și echilibru, inclusiv, într-o anumită măsură, spațiul civic, fac parte din prezentarea anuală a Comisiei privind situația statului de drept în statele membre; sugerează, în plus, să se includă în rapoartele anuale anumite elemente importante din lista de verificare a statului de drept a Comisiei de la Veneția din 2016, cum ar fi garanții juridice pentru a preveni acțiunile arbitrare și abuzul de putere din partea autorităților publice, independența și imparțialitatea profesiei juridice, egalitatea în fața legii și nediscriminarea; încurajează Comisia să scoată în evidență și tendințele pozitive din statele membre, care ar putea servi ca exemple de urmat pentru alte state;

3. constată cu satisfacție că raportul conține capitole consacrate fiecărei țări; felicită Comisia pentru eforturile de a colabora cu guvernele și parlamentele naționale, precum și cu societatea civilă și cu alți actori de pe plan național; încurajează Comisia să depună mai multe eforturi și să facă analize de țară mai aprofundate pentru a evalua mai bine gravitatea amenințărilor la adresa statului de drept; consideră că Comisia ar trebui să dedice mai mult timp vizitelor în diferite țări, inclusiv la fața locului, pentru a interacționa și dialoga mai mult cu autoritățile naționale și societatea civilă; consideră că Comisia ar trebui să sensibilizeze mai mult în legătură cu aceste vizite pentru a încuraja apariția unei culturi a statului de drept la nivel național;

4. salută faptul că toate statele membre sunt examinate în raport cu aceiași indicatori și în conformitate cu aceeași metodologie; subliniază totuși că prezentarea nediferențiată a încălcărilor de diverse naturi prezintă și riscul de a banaliza cele mai grave încălcări ale statului de drept; îndeamnă Comisia să distingă în raportul său încălcările sistemice ale statului de drept de cele individuale, necorelate; subliniază potențialele beneficii preventive ale raportului anual privind statul de drept; consideră că este necesară o evaluare mai aprofundată pentru a stabili dacă raportul a avut un efect preventiv suficient; consideră că este clar că nu s-a întâmplat așa în statele membre vizate de procedura prevăzută la articolul 7 alineatul (1) din TUE; consideră că raportul pe 2020 ar fi putut oferi evaluări mai aprofundate și transparente care să indice dacă există deficiențe grave, un risc de încălcare gravă sau o încălcare efectivă a valorilor Uniunii pentru fiecare dintre pilonii analizați în capitolele consacrate fiecărei țări; consideră că aceste evaluări sunt necesare pentru a trage concluzii despre situația statului de drept și pentru a vedea ce e de făcut în continuare și a identifica măsuri și instrumente de remediere; pledează pentru o abordare sintetică în viitoarele rapoarte pentru a identifica clar cele mai importante riscuri și probleme în cazul fiecărui stat membru; invită Comisia să își actualizeze metodologia în consecință și să informeze Parlamentul fără întârzieri nejustificate;

5. consideră că raportul pe 2020 este prea descriptiv și nu oferă o analiză suficientă; invită Comisia să elaboreze rapoarte mai analitice în viitor; consideră că este necesar ca rapoartele viitoare să conțină recomandări speciale pentru fiecare țară în legătură cu modul de abordare a problemelor identificate sau de remediere a încălcărilor, prevăzând și termene de implementare, unde este cazul, și criterii de referință care trebuie urmărite; invită Comisia să includă în rapoarte indicații în legătură cu urmărirea ducerii la îndeplinire a recomandărilor și acțiunilor de remediere;

([29]) Rezoluția din 13 noiembrie 2018 referitoare la standardele minime pentru minorități în UE (JO C 363, 28.10.2020, p. 13).

6. este preocupat de efectele de propagare ale erodării libertății mass-mediei în alte domenii analizate în raport; consideră campaniile de denigrare împotriva cadrelor universitare, jurnaliștilor, judecătorilor, juriștilor și organizațiilor societății civile și activiștilor, în special acțiunile strategice în justiție împotriva acțiunilor de participare a publicului ca un factor care le limitează independența și capacitatea de acțiune și are efecte de descurajare;

7. solicită din acest motiv o analiză mai integrată a interconexiunilor dintre cei patru piloni incluși în raport și a modului în care deficiențele combinate pot constitui încălcări sistemice ale statului de drept sau riscuri la adresa acestuia, și un semnal dacă acestea afectează sau riscă să afecteze interesele financiare ale Uniunii;

8. consideră că rapoartele anuale ar trebui să identifice tendințele transversale din UE; consideră că raportul pe 2020 nu are o perspectivă de ansamblu asupra UE; solicită Comisiei să identifice situațiile în care anumite măsuri sau practici care subminează statul de drept, libertatea mass-mediei, sistemul de control și echilibru sau combaterea corupției dintr-un stat membru devin modele pentru alți actori, sau în care gravitatea și anvergura unor astfel de practici au potențialul de a afecta întreaga Uniune; invită Comisia să evalueze modul în care astfel de atacuri compromit calitatea democrației în Uniune; solicită ca rapoartele să acorde prioritate analizei acestor tendințe, inclusiv punerii în discuție tot mai accentuate de către curțile constituționale ale statelor a arhitecturii juridice a UE, pentru a putea direcționa măsurile de remediere la nivelul UE; invită Comisia să dea exemple clare de campanii sistematice de dezinformare și de ingerință externă care au scopul de a submina încrederea publică în instituțiile de stat și în mass-media independentă și care împing totodată statele membre către structuri de guvernare de tip autoritar;

9. regretă că în raportul pe 2020 nu au fost tratate suficient de detaliat toate aspectele legate de statul de drept; invită Comisia să își dezvolte competențele analitice în legătură cu fiecare țară și capacitatea de a reacționa mai prompt la evoluțiile negative din statele membre; invită Comisia să aloce resurse suficiente pentru monitorizarea și asigurarea respectării statului de drept în UE;

10. subliniază că legile, respectarea statului de drept, sistemul de control și echilibru și instituțiile democratice, inclusiv independența acestora în statele membre trebuie să fie funcționale nu numai de jure, ci și de facto;

Sistemele judiciare

11. salută monitorizarea independenței, calității și eficienței sistemelor judiciare ale statelor membre, inclusiv ale serviciilor de urmărire penală de la nivel național, și a capacității acestora de a asigura o protecție judiciară efectivă pentru a asigura respectarea dreptului Uniunii; consideră că ar trebui monitorizat și mediul care favorizează asigurarea accesului la justiție pentru toți, inclusiv accesul la justiție la nivelul UE și eforturile și resursele consacrate garantării acestuia; este îngrijorat că nu există un mecanism de recurs la dispoziția cetățenilor europeni pentru a le apăra acestora drepturile prevăzute de Cartă; consideră că rapoartele ar trebui să nu fie doar un instantaneu anual static, ci să includă în capitolele consacrate fiecărei țări toate informațiile relevante privind statul de drept, inclusiv privind antecedentele relevante și contextul politic în care au loc noi evoluții, pentru a permite o evaluare exactă, dinamică și completă a independenței de jure și de facto a sistemelor judiciare, inclusiv a independenței avocaților și a profesiei juridice, și că ar trebui să acopere o perioadă mai lungă decât cele douăsprezece luni anterioare; subliniază că ar trebui garantate standarde adecvate privind statul de drept pentru cetățenii și rezidenții UE în exercitarea drepturilor lor la liberă circulație în cadrul UE; subliniază că accesul efectiv la justiție pentru toți cetățenii este o piatră unghiulară a statului de drept care trebuie garantată mai ales muncitorilor sezonieri și transfrontalieri când aceștia își desfășoară activitatea profesională într-un alt stat membru, din cauza vulnerabilității acestora;

12. subliniază că existența de sisteme judiciare eficace, independente și eficiente este esențială pentru protejarea statului de drept. reamintește că arhitectura juridică a Uniunii include sistemele judiciare naționale; subliniază că, pentru a proteja drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor UE, sistemele judiciare și judecătorii trebuie să fie independenți, fiind astfel protejați împotriva oricăror presiuni, amenințări sau ingerințe, directe sau indirecte venind de oriunde, inclusiv din partea autorităților politice; salută faptul că alcătuirea organismelor judiciare, metodele de numire, pe lângă mecanismele care reglementează durata funcției și motivele de respingere sau demitere, avansarea în carieră, procedurile disciplinare și sancțiunile au fost, de asemenea, identificate ca indicatori ai independenței sistemului judiciar; accentuează faptul că monitorizarea acestor parametri trebuie să fie constantă și înrădăcinată într-o evaluare aprofundată a întregului sistem de control și echilibru, nerezumându-se la tratarea unui număr limitat de parametri, pentru a verifica adevărata situație a independenței sistemului judiciar al statelor membre;

Joi, 24 iunie 2021

13. remarcă faptul că raportul pe 2020 tratează just nevoia de digitalizare a procedurilor judiciare și formarea judecătorilor; reamintește că există în continuare diferențe semnificative între statele membre în ceea ce privește nivelul de participare la formarea consacrată profesiilor juridice; regretă că raportul nu menționează formarea avocaților;

14. este alarmat de deteriorarea serioasă a independenței sistemelor judiciare ale unor state membre și de nerespectarea tot mai amplă și mai evidentă a dreptului UE, inclusiv a hotărârilor CJUE; observă că independența sistemului judiciar continuă să reprezinte un motiv serios de îngrijorare în unele state membre, așa cum se reflectă în anumite capitole consacrate țărilor; invită Comisia să evalueze și să desemneze clar astfel de deficiențe și constatări identificate ca prezentând un risc clar de încălcare gravă a statului de drept; este profund îngrijorat de lipsa de reacție promptă și însoțită de măsuri legale a Comisiei la riscurile grave privind statul de drept identificate în capitolele consacrate țărilor, în special după ce aceste riscuri grave au devenit încălcări efective ale statului de drept; face apel la Comisie să ofere o evaluare semnificativă, simplă și clară a diferitelor sisteme judiciare naționale și să sublinieze unde ar putea fi aplicate cele mai bune practici pentru sisteme comparabile și cum ar putea fi soluționate deficiențe similare;

15. subliniază că, în conformitate cu articolul 17 alineatul (1) din TUE, Comisia trebuie să asigure aplicarea tratatelor și a legislației secundare, inclusiv în cazurile în care riscurile de încălcare gravă a valorilor prevăzute la articolul 2 din TUE, identificate în capitolele consacrate fiecărei țări, s-au materializat efectiv după publicarea raportului din 2020;

16. deplânge presiunea politică exercitată în Ungaria și Polonia pentru a împiedica instanțele naționale să sesizeze CJUE pentru emiterea de hotărâri preliminare în temeiul articolului 267 din TFUE, act menit să împiedice judecătorii de la nivel național să pună CJUE întrebări în legătură cu cerințele în materie de independență judiciară ale UE; consideră că această practică contravine tratatelor și interpretării consacrate a CJUE privind dispozițiile relevante; este consternat de nerespectarea din ce în ce mai frecventă și deliberată a hotărârilor CJUE; consideră că aceste evoluții ilegale reprezintă o amenințare sistemică la adresa unității și coerenței dreptului UE și a însăși funcționării Uniunii; invită Comisia să includă în viitoarele sale rapoarte date detaliate privind respectarea de către statele membre a hotărârilor CJUE; consideră, prin urmare, că evaluările din viitoarele rapoarte anuale ar trebui să considere amenințările la adresa arhitecturii și principiilor juridice ale Uniunii drept încălcări grave; îndeamnă Comisia să asigure reacții legale imediate și adecvate la refuzurile de a pune în aplicare și de a respecta hotărârile CJUE, cum ar fi acțiuni în justiție în temeiul articolului 260 din TFUE; invită Comisia să monitorizeze îndeaproape hotărârile instanțelor naționale cu privire la supremația dreptului UE asupra normelor constituționale naționale și să inițieze proceduri de nerespectarea obligațiilor împotriva statelor membre care încalcă constant acest principiu; deplânge și cererea adresată de prim-ministrul Poloniei Tribunalului Constituțional de a emite o hotărâre privind supremația reglementărilor constituționale naționale asupra dreptului UE;

17. observă că ritmul lent de desfășurare al procedurilor judiciare civile, penale și administrative constituie un pericol major, nu în ultimul rând la adresa respectării statului de drept; invită Comisia să includă în rapoartele sale viitoare o evaluare a condițiilor din închisori, a aglomerării instanțelor și a duratei medii a proceselor în fiecare stat membru;

Cadrul anticorupție

18. salută faptul că fiecare capitol consacrat țărilor conține o secțiune specială care tratează eforturile de combatere a corupției, deoarece corupția sistemică subminează atât funcționarea statului de drept, cât și încrederea cetățenilor în deciziile luate de autorități, funcționarii publici și sistemul judiciar; subliniază că, prin deturnarea fondurilor publice și neutilizarea lor în scopul public preconizat, corupția reduce nivelul și calitatea serviciilor publice și, prin urmare, subminează drepturile fundamentale; subliniază că, deși existența legislației, politicilor și strategiilor naționale anticorupție poate fi considerată un progres, implementarea și eficacitatea ulterioară a acestora în practică sunt esențiale pentru statul de drept și trebuie și ele evaluate; subliniază că cadrele anticorupție ar trebui să acopere domenii precum normele etice, măsurile de sensibilizare, normele privind declararea averilor, incompatibilitățile și conflictele de interese, achizițiile publice, mecanismele de control intern, normele privind activitățile de lobby și practica ușilor turnante; invită statele membre și instituțiile să conceapă instrumente efective de prevenire, detectare a riscurilor, oprire și sancționare a cazurilor de corupție și fraudă, precum și mecanisme de recuperare a profitului în acele cazuri, în special prin monitorizarea utilizării fondurilor UE și a celor publice de la nivel național; constată că din raportul pe 2020 lipsește în mare măsură o evaluare a solidității cadrului anticorupție în domeniul achizițiilor publice;

19. invită Comisia să pună un accent mai mare asupra utilizării abuzive a fondurilor UE, în special având în vedere Regulamentul referitor la condiționalitatea legată de statul de drept, și să analizeze buna funcționare a serviciilor de anchetă și a parchetelor din fiecare stat membru în ceea ce privește investigarea și urmărirea penală a fraudelor, inclusiv a evaziunii

fiscale, a corupției sau a altor încălcări ale dreptului Uniunii legate de execuția bugetului Uniunii sau de protecția intereselor financiare ale Uniunii; își exprimă preocuparea în legătură cu riscul potențial tot mai mare de utilizare abuzivă a bugetului Uniunii ca instrument de slăbire a statului de drept în unele state membre;

20. este profund îngrijorat de amenințarea în creștere reprezentată de infracțiunile legate de corupție; invită Comisia să aducă la zi și să îmbunătățească legislația anticorupție a Uniunii acolo unde este necesar, utilizând concluziile raportului pentru a răspunde mai bine deficiențelor identificate, și să pună în aplicare un ansamblu adecvat de politici de combatere a corupției din sistemul judiciar în statele membre; subliniază pericolele pe care le reprezintă creșterea corupției pentru coeziunea ordinii juridice a Uniunii, eficacitatea politicilor sale comune, protecția drepturilor fundamentale, credibilitatea sa internațională și funcționarea pieței sale unice, domenii în care respectarea statului de drept joacă un rol important; invită Comisia să definească cele mai bune practici, să identifice domeniile care sunt deosebit de susceptibile la corupție și să elaboreze recomandări de îmbunătățire specifice fiecărei țări, precum și să utilizeze aceste cunoștințe pentru a actualiza și consolida cadrul anticorupție al Uniunii;

21. reamintește că avertizorii de integritate au un rol-cheie în combaterea infracționalității organizate, a corupției și a infracțiunilor de spălare de bani;

22. avertizează că lipsa unor statistici uniforme, actualizate și consolidate în toate statele membre, alături de problemele întâmpinate la strângerea de informații despre beneficiarii programelor UE, împiedică evaluarea și compararea datelor privind anchetarea și urmărirea penală a infracțiunilor de corupție; invită, prin urmare, Comisia să sprijine și să promoveze armonizarea la nivelul Uniunii a definițiilor acestor infracțiuni, precum și să asigure o mai bună utilizare a seturilor de date existente și a metodologiei de dezvoltare a unora noi pentru a obține date comparative în întreaga UE privind tratarea cazurilor de corupție; subliniază că este important să se sprijine și să se consolideze cooperarea dintre instituțiile UE, statele membre, Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) și Parchetul European (EPPO) în lupta împotriva corupției, consideră că lupta împotriva corupției necesită nu numai un mandat puternic, ci și un buget mult mai mare, mai multe resurse și orice alt tip de sprijin necesar pentru instituțiile și organismele menționate anterior;

Libertatea de exprimare: libertatea și pluralismul mass-mediei, libertatea artistică și universitară

23. salută includerea în raport a unui capitol special privind monitorizarea libertății și pluralismului mass-mediei; salută, în special, accentul pus pe siguranța jurnaliștilor, solicită insistent Comisiei să prezinte o evaluare a eficienței și eficacității cadrelor naționale de protecție a libertății și pluralismului mass-mediei; subliniază importanța evaluării și monitorizării situației mijloacelor de informare în masă din statele membre, în special prin examinarea măsurilor luate de orice guvern pentru a reduce la tăcere mijloacele de informare în masă critice și/sau pentru a submina libertatea și pluralismul, pentru a preveni riscul unei noi concentrări a informațiilor în mâinile câtorva persoane, ceea ce ar putea împiedica răspândirea unei informări libere și independente;

24. regretă că nu există o evaluare a serviciului public și sectorului mediatic privat la nivel național și a gradului său de independență de jure și de facto față de autoritățile naționale, partidele politice sau orice altă ingerință și nici o evaluare a potențialelor conflicte de interese, a concentrării și a transparenței proprietății mediatice; subliniază necesitatea de a asigura independența financiară și condițiile necesare pentru ca operatorii privați de mass-media să își poată desfășura activitatea în mod sustenabil, evitându-se imixtiunea politică în mass-media; subliniază rolul de neînlocuit al mass-mediei publice și că este esențial să se asigure și să se mențină independența și libertatea sa față de interferențele politice; regretă lipsa de evaluare a gradului de independență de jure și de facto a organismelor naționale de reglementare a mass-mediei; consideră că aplicarea corespunzătoare a articolului 30 din Directiva serviciilor mass-media audiovizuale din 2018 ([30]) ar trebui monitorizată îndeaproape și că, atunci când acest lucru este justificat, ar trebui inițiate rapid proceduri privind încălcarea dreptului comunitar în urma acestui proces; solicită Comisiei, în acest sens, să examineze încercările de intimidare și defăimare a jurnaliștilor, în special de către radiodifuzorii de serviciu public, inclusiv atacurile directe la adresa jurnaliștilor străini, pe care îi consideră dușmani publici pentru reportajele lor de investigație;

25. este alarmat de deteriorarea crescândă a libertății și pluralismului mass-mediei în unele state membre de la publicarea raportului din 2020; este profund îngrijorat de amenințările fizice, psihologice și economice, de abuzurile, crimele și asasinatele comise împotriva jurnaliștilor și a lucrătorilor din domeniul mass-media din Uniune ca răspuns la activitățile acestora și reamintește că astfel de atacuri conduc adesea la autocenzură; invită Comisia să includă în capitolele consacrate fiecărei țări din viitoarele rapoarte o prezentare generală a atacurilor împotriva jurnaliștilor din întreaga Uniune, cu un accent special pe asasinarea jurnaliștilor, inclusiv independența efectivă a anchetelor și procedurilor penale ulterioare față de interferențele politice, precum și răspunsurile oferite de statele membre în această privință;

([30]) JO L 303, 28.11.2018, p. 69.

Joi, 24 iunie 2021

26. observă cu îngrijorare că amenințările la adresa libertății mass-mediei sunt strâns legate de subminarea libertății artistice și universitare; solicită, prin urmare, ca acest pilon să fie extins la toate aspectele libertății de exprimare, inclusiv combaterea discursurilor de incitare la ură și ca titlul pilonului să fie adaptat în consecință;

27. își exprimă îngrijorarea cu privire la utilizarea de către guverne și persoane influente a unor măsuri juridice pentru a reduce la tăcere pe cei care îi critică, cum ar fi SLAPP sau legi care limitează dreptul la libertatea de exprimare într-un mod incompatibil cu drepturile fundamentale ale persoanelor; invită statele membre să legifereze pentru a proteja jurnaliștii de această practică; invită Comisia să propună o legislație UE anti-SLAPP pentru a proteja jurnaliștii de acțiunile în justiție intentate pentru a-i șicana;

28. observă că deteriorarea libertății mass-mediei a determinat o înmulțire a situațiilor în care se caută țapi ispășitori și sunt vizate minoritățile, adesea la inițiativa guvernelor, de exemplu împotriva persoanelor LGBTI, a migranților și a refugiaților, ceea ce duce la o creștere a discursurilor de incitare la ură împotriva acestor grupuri și la cenzurarea mass-mediei; invită Comisia să evalueze, în viitoarele rapoarte, efectul pe care infracțiunile și discursurile de ură îl au asupra discriminării;

Alte aspecte instituționale legate de sistemul de control și echilibru, inclusiv protejarea unui spațiu civic favorabil

29. salută pilonul raportului privind sistemul de control și echilibru și examinarea în cadrul acestuia a măsurilor excepționale luate pentru a combate pandemia de COVID-19; reamintește că măsurile de urgență adoptate de guverne care respectă statul de drept, drepturile fundamentale și principiul responsabilității democratice sunt necesare pentru a combate pandemia și ar trebui să reprezinte piatra de temelie a tuturor eforturilor de combatere a răspândirii COVID-19; consideră că prerogativele exercitate în contextul unei situații de urgență necesită un control suplimentar pentru a se asigura că ele nu sunt utilizate ca pretext pentru a aduce schimbări de mai lungă durată echilibrului puterilor; este alarmat de faptul că măsurile de urgență legate de COVID-19 au fost utilizate drept pretext pentru a accelera o legislație discriminatorie; invită Comisia să continue monitorizarea măsurilor excepționale pentru a se asigura că legile sunt pregătite și puse în aplicare în timp util și în mod transparent, că sunt necesare, proporționale, echitabile social și temporare și că accesul la căi de atac judiciare nu este afectat disproporționat de închiderea instanțelor; subliniază, în acest context, rolul controlului parlamentar și al consultării societății civile; invită Comisia să monitorizeze în continuare ridicarea treptată a măsurilor în timp util; încurajează Comisia să acționeze astfel încât în timpul pandemiei de COVID-19 și după aceasta, statele membre să întreprindă măsuri care să respecte, să protejeze și să asigure respectarea drepturilor cetățenilor din UE;

30. reamintește importanța instituțiilor naționale independente din domeniul drepturilor omului și a organelor naționale de mediere, în deplină conformitate cu Principiile de la Paris, precum și a organismelor de promovare a egalității pentru protecția drepturilor cetățenilor UE și pentru capacitatea de a apăra statul de drept la nivel național, regional și local; este profund îngrijorat de încercările recente din Polonia de a submina independența Ombudsmanului național față de puterea executivă; salută faptul că se face referire la rolul instituțiilor mediatoare în raportul din 2020; invită Comisia să acorde mai multă atenție, în următorul ciclu anual, activităților mediatorilor naționali și a organismelor de promovare a egalității, analizând mai în profunzime modul lor de funcționare, gradul lor de independență și contribuția lor reală în ceea ce privește asigurarea existenței unor garanții adecvate; subliniază, în special, că independența organismelor de promovare a egalității din unele state membre s-a redus de la publicarea raportului din 2020, ceea ce constituie o amenințare imediată la adresa drepturilor fundamentale ale cetățenilor; se declară din nou îngrijorat cu privire la restrângerea din ce în ce mai accentuată a spațiului pentru societatea civilă independentă înregistrată în unele state membre, în special pentru drepturile femeilor, minorități și apărătorii drepturilor omului, inclusiv cu privire la incriminarea activităților, sarcinile administrative nerezonabile, restricționarea accesului la finanțare, reducerea sprijinului financiar pentru desfășurarea activităților de apărare a drepturilor, precum și restricționarea libertății de întrunire și de organizare;

31. subliniază importanța unui spațiu civic sănătos pentru promovarea și monitorizarea valorilor UE și pentru responsabilizarea guvernelor în ceea ce privește respectarea acestora, precum și pentru contrabalansarea erodării statului de drept și promovarea unei culturi a statului de drept; invită Comisia să aprofundeze evaluarea spațiului civic în raportul din 2021; consideră că este util să se examineze definiția unor criterii de referință clare privind crearea unui spațiu civic favorabil cu scopul de a consolida mai mult acest domeniu de analiză pe termen lung, inclusiv, printre altele, un mediu juridic favorabil pentru exercitarea libertăților civice, un cadru pentru viabilitatea și sustenabilitatea financiară a organizațiilor civice, inclusiv chestiunea organizațiilor neguvernamentale organizate de guvern (GONGO), accesul și participarea la procesul de luare a deciziilor, dreptul de acces la informații, spațiul de siguranță, inclusiv în ceea ce privește incidența atacurilor verbale și fizice și răspunsurile la acestea, campaniile de defăimare și hărțuirea juridică, administrativă și fiscală, inclusiv prin acțiune strategică în justiție împotriva mobilizării publice (SLAPP), efectele de intimidare pe care le creează și consecințele pe termen lung ale acestora în ceea ce privește cetățenia activă într-o altă țară; reiterează că instituțiile

UE ar trebui să mențină un dialog deschis, transparent și constant cu asociațiile reprezentative și cu societatea civilă; invită Comisia să evalueze în rapoartele sale viitoare dacă toate statele membre garantează exercitarea drepturilor politice de către cetățenii UE;

32. regretă faptul că neaplicarea de către Ungaria a unei hotărâri a CJUE în legătură cu restricțiile ilegale impuse asupra finanțării organizațiilor civile de către persoane stabilite în afara Ungariei, care constituie în sine o încălcare gravă a statului de drept, a servit la perpetuarea procesului de restrângere a spațiului pentru societatea civilă în această țară; îndeamnă Comisia să trimită Ungaria în fața CJUE și să solicite de urgență sancțiuni financiare disuasive în temeiul articolului 260 din TFUE; constată cu îngrijorare că un număr tot mai mare de state membre adoptă legislație care creează constrângeri severe asupra libertății de asociere și de exprimare a organizațiilor societății civile, contribuind astfel la reducerea spațiului pentru societatea civilă;

33. regretă faptul că raportul nu recunoaște în termeni clari declinul deliberat al democrației și al statului de drept organizat de autoritățile naționale din unele state membre ale UE și instituirea progresivă, în consecință, a unor regimuri (semi)autocratice, bazate pe anihilarea treptată a tuturor sistemelor de control și echilibru; invită Comisia să recunoască și să țină cont de numeroasele rapoarte anuale oficiale și indicii elaborate de organizații respectate și recunoscute care măsoară aderarea statelor membre ale UE la democrație, statul de drept și drepturile omului de-a lungul timpului;

Sfera raportului – domeniile care lipsesc

34. regretă că raportul din 2020 nu include complet valorile democrației și drepturilor fundamentale prevăzute la articolul 2 din TUE, care sunt primele afectate de regresul statului de drept;

35. invită Comisia să includă capitole consacrate fiecărei țări din toate țările candidate și potențial candidate la aderarea la UE, însoțite de o analiză aprofundată a sistemelor lor de justiție, a cadrelor anticorupție, a situației în ceea ce privește libertatea și pluralismul mass-mediei, precum și a mecanismului instituțional de control și echilibru;

36. reiterează legătura intrinsecă care există între statul de drept, democrație și drepturile fundamentale și necesitatea de a crește gradul de conștientizare privind valorile consacrate la articolul 2 din TUE și în Cartă; invită Comisia să ia în considerare includerea în sfera viitoarelor rapoarte a aplicării tuturor drepturilor garantate de Cartă; subliniază că orice acțiune întreprinsă de un stat membru, atunci când acționează în cadrul legal al UE, trebuie să respecte drepturile și principiile Cartei; insistă, prin urmare, asupra menținerii legăturii dintre respectarea statului de drept și egalitatea în fața legii, dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe independente și imparțiale, dreptul la un proces echitabil și dreptul de a fi consiliat, apărat și reprezentat, precum și dreptul la asistență juridică independentă pentru cei care nu dispun de resurse suficiente și dreptul la o bună administrare, astfel cum este prevăzut la articolul 41 din Cartă;

37. denunță cu fermitate faptul că legislația UE și internațională nu sunt pe deplin respectate în unele state membre ale UE, de exemplu, în domeniul combaterii discriminării sau în domeniul azilului, așa cum a demonstrat-o neaplicarea de către Ungaria a mai multor hotărâri ale CJUE și ale Curții Europene a Drepturilor Omului în ceea ce privește accesul la procedura de azil, inclusiv detenția automată și ilegală și privarea de hrană, încălcând astfel drepturile migranților și ale solicitanților de azil de a solicita protecție internațională;

38. subliniază cu îngrijorare că nu sunt respectate pe deplin în întreaga Uniune drepturile persoanelor aflate în situații vulnerabile, inclusiv ale persoanelor cu dizabilități, ale copiilor, ale minorităților religioase, în special într-o perioadă de creștere a antisemitismului și a islamofobiei în Europa, ale romilor și ale altor persoane aparținând minorităților etnice și lingvistice, ale migranților, solicitanților de azil, refugiaților, persoanelor LGBTI + și persoanelor în vârstă, precum și ale femeilor, aceasta reprezentând o încălcare a articolului 2 din TUE; subliniază legătura evidentă dintre deteriorarea standardelor statului de drept și încălcările drepturilor fundamentale și ale drepturilor minorităților în statele membre respective; invită Comisia să evalueze încălcările persistente ale democrației și ale drepturilor fundamentale în întreaga Uniune, inclusiv atacurile împotriva persoanelor aflate în situații vulnerabile;

39. salută anunțarea de către Comisie a strategiei sale de consolidare a aplicării Cartei; consideră că axarea în fiecare an pe un singur subiect predefinit nu ar permite evidențierea altor încălcări grave ale Cartei care au loc într-un anumit an; consideră că o astfel de revizuire anuală ar trebui să contribuie la un mecanism de monitorizare cuprinzător și că metodologia, ciclul și sfera sa ar trebui, prin urmare, să fie aliniate la rapoartele anuale; își exprimă regretul și îngrijorarea referitoare la reticența Comisiei de a iniția acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor vizând încălcări ale Cartei;

Joi, 24 iunie 2021

40. invită statele membre să întocmească rapoarte anuale privind democrația, statul de drept și drepturile fundamentale, inclusiv egalitatea și drepturile persoanelor care aparțin minorităților;

41. subliniază că, pentru a evita dublarea muncii, mecanismul de raportare anuală al Uniunii ar trebui să consolideze și să înlocuiască unele instrumente existente, mai ales Raportul anual privind statul de drept, cadrul Comisiei privind statul de drept, raportul anual al Comisiei privind aplicarea Cartei, Dialogul despre statul de drept și Mecanismul de cooperare și verificare (MCV) ale Consiliului, asigurând o mai bună complementaritate și coerență cu alte instrumente disponibile, inclusiv procedurile de la articolul 7 din TUE, procedurile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor și condiționalitățile bugetare; consideră că cele trei instituții ar trebui să utilizeze constatările din ciclul anual de monitorizare în evaluarea lor în scopul inițierii procedurilor prevăzute la articolul 7 din TUE și al condiționalității bugetare; subliniază că trebuie respectate rolurile și prerogativele fiecăreia din cele trei instituții; se angajează să combine activitatea sa anuală privind statul de drept și rapoartele privind drepturile fundamentale într-un ciclu anual de monitorizare mai amplu al articolului 2 din TUE și să înceapă să lucreze la aceasta imediat după publicarea raportului Comisiei privind statul de drept;

42. solicită o evaluare pentru a stabili dacă domeniul de aplicare al clauzei de nediscriminare din Cartă este suficient de larg pentru a asigura respectarea statului de drept în statele membre și în Uniune în ansamblul său, în conformitate cu articolul 14 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și ce acțiuni suplimentare pot întreprinde instituțiile UE pentru a asigura aplicarea sa adecvată; reamintește că deși Carta este aplicată de autoritățile judiciare numai atunci când pun în aplicare dreptul european, este important ca drepturile consacrate în Cartă să fie întotdeauna luate în considerare în cadrul procedurilor, pentru promovarea unei culturi comune a statului de drept; invită, prin urmare, Comisia să ia în considerare și module de formare axate pe Cartă pentru judecători și practicienii din domeniul dreptului;

Sursele și metodologia raportului

43. invită Comisia să întărească dialogul periodic, larg și structurat cu guvernele și parlamentele naționale, ONG-urile, instituțiile naționale pentru apărarea drepturilor omului, mediatorii și organismele de promovare a egalității, asociațiile profesionale și alte părți interesate; invită Comisia, în plus, să permită în continuare atât raportarea publică, cât și cea confidențială, pentru a proteja și a sprijini apărătorii drepturilor omului și specialiștii în statul de drept expuși riscului de acțiune strategică în justiție împotriva mobilizării publice, de urmărire penală sau de hărțuire din partea autorităților naționale sau a reprezentanților acestora; salută faptul că 24 de state membre au făcut publice în mod transparent contribuțiile pentru raportul pe 2020 și regretă că trei state membre au refuzat să o facă; solicită o transparență totală în cursul procesului și publicarea tuturor documentelor statelor membre; consideră că organizațiile societății civile ar trebui să fie implicate îndeaproape în toate etapele ciclului de revizuire;

44. regretă faptul că Comisia nu a consultat părțile interesate, inclusiv Parlamentul, cu privire la elaborarea metodologiei și a procesului de pregătire pentru raportul din 2020 și că nu a încercat să obțină feedback cu privire la funcționarea lor;

45. reamintește că Comisia trebuie să țină seama de informațiile relevante provenite din surse pertinente și de la instituții recunoscute; reamintește că constatările organismelor internaționale relevante, cum ar fi cele aflate sub auspiciile ONU, OSCE și Consiliului Europei, sunt de o importanță crucială pentru evaluarea situației din statele membre; consideră că Sistemul de informații al Uniunii Europene privind drepturile fundamentale (EFRIS) este o sursă de informații în acest sens; solicită Comisiei să invite Agenția pentru Drepturi Fundamentale a UE să ofere consiliere metodologică și să efectueze cercetări comparative specifice pentru a completa lacunele și a adăuga detalii în domenii-cheie ale raportului privind statul de drept; subliniază necesitatea de a implica un grup de experți independenți, în cooperare cu Agenția pentru Drepturi Fundamentale a UE și Comisia de la Veneția, în elaborarea raportului privind statul de drept, pentru a contribui la identificarea principalelor evoluții pozitive și negative din fiecare stat membru;

46. subliniază că societatea civilă este partener-cheie în identificarea încălcărilor statului de drept și promovarea democrației și a drepturilor fundamentale; este ferm convins că Comisia ar trebui să instituie un dialog formal și continuu cu reprezentanții societății civile cu privire la aceste aspecte și să asigure implicarea lor semnificativă în elaborarea raportului anual privind statul de drept; subliniază, în acest sens, pe baza experienței ONG-urilor din ciclul 2020, că consultări structurate tematic organizate în cadrul dezbaterilor privind statul de drept ar îmbunătăți eficiența procesului și volumul feedbackului valoros oferit de societatea civilă; subliniază că chestionarul de consultare ar trebui să permită părților interesate să semnaleze și elemente care depășesc domeniul de aplicare urmărit de Comisie și care ar putea contribui la a stabili dacă dispozitivul constituțional prevede mecanisme eficiente de limitare a exercitării puterii;

47. consideră că termenele de consultare cu societatea civilă ar putea fi adesea percepute ca fiind prea scurte și că ar trebui adaptate în mod corespunzător și flexibile pentru a permite o contribuție completă și cuprinzătoare; subliniază că acest lucru a îngreunat pregătirea și planificarea contribuțiilor părților interesate, în special a organizațiilor societății civile,

precum și a activităților de sensibilizare pe plan intern pe care intenționează să le desfășoare pentru lansarea raportului; constată că organizarea de consultări înainte de publicarea anuală a statisticilor publice reduce numărul de contribuții; invită Comisia să permită prezentarea de documente multilingve; sugerează ca cadrul pentru contribuțiile părților interesate să devină previzibil și mai flexibil; constată că procesul de consultare poate fi îmbunătățit prin asigurarea, printre altele, a unei monitorizări cu actorii societății civile cu privire la contribuțiile pe care aceștia le furnizează;

48. consideră că cooperarea în cadrul ciclului anual de monitorizare cu Consiliul Europei și cu Adunarea parlamentară a acestuia, inclusiv prin intermediul unui parteneriat mai structurat, este deosebit de importantă pentru promovarea democrației, a statului de drept și a drepturilor fundamentale în UE; invită Comisia să includă în capitolele consacrate fiecărei țări date privind nerespectarea hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului, astfel cum au fost evaluate de Comitetul de Miniștri; reamintește că aderarea Uniunii la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale reprezintă o obligație legală, în temeiul articolului 6 alineatul (2) din TUE; reiterează necesitatea de a încheia rapid procesul de aderare pentru a asigura un cadru coerent de protecție a drepturilor omului în întreaga Europă și a armoniza și mai mult protecția drepturilor și libertăților fundamentale în Uniune;

II. ***Aspecte instituționale ale mecanismului UE pentru democrație, statul de drept și drepturi fundamentale***

49. își reiterează apelul adresat Comisiei și Consiliului de a insista ca acestea să răspundă pozitiv solicitării Parlamentului din rezoluția sa din 7 octombrie 2020 referitoare la instituirea unui mecanism al UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale, care ar trebui să acopere întregul domeniu de aplicare al valorilor consacrate la articolul 2 din TUE; reiterează faptul că un astfel de mecanism este necesar pentru a consolida promovarea și respectarea valorilor UE; reamintește că ciclul anual ar trebui să fie cuprinzător, obiectiv, imparțial, bazat pe dovezi și aplicat egal și onest tuturor statelor membre;

Recomandări specifice fiecărei țări

50. își reiterează apelul adresat Comisiei de a furniza o evaluare reală pentru situația în statele membre a fiecăreia dintre valorile prevăzute la articolul 2 din TUE și de a adopta recomandări clare specifice fiecărei țări despre modalitățile de soluționare a preocupărilor identificate și de remediere a încălcărilor în cauză, inclusiv termenele de punere în aplicare, după caz, și criteriile de referință care trebuie urmate, inclusiv calendarele, obiectivele și acțiunile concrete care trebuie întreprinse, pentru a sprijini statele membre în abordarea deficiențelor identificate în raport; solicită să se dea curs acestor inițiative în rapoartele ulterioare anuale sau urgente;

51. recomandă Comisiei să își alinieze recomandările la instrumentele care ar putea fi folosite pentru a remedia deficiențele identificate; invită Comisia să îmbunătățească monitorizarea punerii în aplicare a capitolelor din recomandările specifice fiecărei țări de către statele membre în cauză și să activeze, atunci când este necesar, alte instrumente privind statul de drept pentru a obține rezultate în cazul în care recomandările nu sunt puse în aplicare; consideră că acțiunile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor înaintea CJUE ar putea fi folosite într-o măsură mai mare de Comisie; subliniază că este important să se identifice tendințe pozitive și negative clare în fiecare stat membru și că este necesar să se acorde o atenție deosebită comparațiilor cu raportul anului precedent;

Acordul interinstituțional

52. consideră că mecanismul instituțional existent care stă la baza raportului anual nu corespunde așteptărilor Parlamentului; își exprimă dorința ca cele trei instituții să înființeze un grup de lucru interinstituțional permanent, așa cum a propus Parlamentul în rezoluția sa din 7 octombrie 2020;

53. invită Comisia și Consiliul să înceapă imediat negocierile cu Parlamentul cu privire la un acord interinstituțional în conformitate cu articolul 295 din TFUE, pentru a completa instrumentele existente prin instituirea unui mecanism privind statul de drept, printr-un act juridic care să oblige cele trei instituții la un proces mai transparent și mai regularizat, cu responsabilități mai clar definite, implicând un grup de experți independenți pentru a consilia grupul de lucru și cele trei instituții, în strânsă cooperare cu Agenția pentru Drepturi Fundamentale a UE, pentru a face din protecția și promovarea tuturor valorilor UE o parte permanentă și vizibilă a agendei Uniunii; consideră că propunerea prezentată în anexa la Rezoluția Parlamentului din 7 octombrie 2020 referitoare la instituirea unui mecanism al UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale constituie o bază adecvată pentru astfel de negocieri; consideră că, între timp, un proiect-pilot cu experți independenți care să evalueze respectarea valorilor UE ar putea contribui la dobândirea cunoștințelor și a expertizei necesare;

Complementaritatea cu alte instrumente ale statului de drept

54. reiterează faptul că mecanismul pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale trebuie să completeze și să consolideze, dar în niciun caz să substituie, procedurile în curs și viitoare prevăzute la articolul 7 din TUE; regretă că Consiliul nu reușește să facă progrese simțitoare în impunerea respectării valorilor UE cu ajutorul procedurilor în curs prevăzute la articolul 7 din TUE; observă că ezitarea Consiliului de a aplica articolul 7 din TUE permite, de fapt, ignorarea continuă a valorilor prevăzute la articolul 2 din TUE, *inclusiv nerespectarea vădită a hotărârilor CJUE și hărțuirea celor care*

încearcă să susțină respectarea statului de drept în unele state membre; regretă faptul că Consiliul nu a organizat audieri sub pretextul pandemiei de COVID-19, deși nu există nicio obligație legală ca audierile să fie organizate prin prezență fizică, și nu prin videoconferință; solicită să fie făcut public orice aviz juridic emis de Serviciul juridic al Consiliului care susține contrariul; îndeamnă Consiliul să avanseze în ceea ce privește procedurile prevăzute la articolul 7 alineatul (1) din TUE și să se asigure că audierile reîncep de urgență și abordează, de asemenea, noile evoluții; își reiterează apelul adresat Consiliului de a adresa recomandări concrete statelor membre în cauză, astfel cum se prevede la articolul 7 alineatul (1) din TUE, ca urmare a audierilor, și de a stabili termene pentru punerea în aplicare a acestor recomandări; solicită ca, în cadrul Conferinței privind viitorul Europei, să se reflecteze asupra unei revizuiri a articolului 7 din TUE, inclusiv a cerințelor în materie de vot, pentru ca procedura să devină mai eficace, ținând seama mai ales de nevoia ca unanimitatea să nu mai fie necesară pentru impunerea sancțiunilor; insistă ca rolul și competențele Parlamentului să fie respectate, în special dreptul de a fi informat în mod corespunzător cu privire la procedurile instrumentelor privind statul de drept, inclusiv audierile în temeiul articolului 7 din TUE;

55. consideră că, deși raportul anual este un instrument esențial de monitorizare, este indispensabil să se formuleze recomandări clare cu privire la problemele identificate și la acțiunile de monitorizare necesare; reiterează faptul că, în cazul în care nu sunt implementate recomandările și nu sunt remediate deficiențele, raportul anual ar trebui să servească drept bază pentru a se decide dacă să se activeze unul sau mai multe instrumente relevante, cum ar fi procedura prevăzută la articolul 7 din TUE, regimul de condiționalitate, dacă să se activeze Cadrul pentru consolidarea statului de drept sau să se inițieze proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, inclusiv proceduri accelerate, cereri de măsuri provizorii în fața CJUE și acțiuni privind nepunerea în aplicare a hotărârilor CJUE care privesc protecția valorilor UE; subliniază că raportul ar trebui să fie însoțit, în orice caz, de recomandări concrete, inclusiv de termene de punere în aplicare; reamintește că pot fi inițiate simultan acțiuni de constatare a neîndeplinirii obligațiilor cu privire la aspectele identificate în propunerile motivate conform articolului 7 alineatul (1) din TUE, astfel cum a stabilit deja CJUE; solicită insistent Comisiei să utilizeze ferm procedurile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor acolo unde este cazul, pentru a preveni regresele în ceea ce privește statul de drept în sistemele naționale de justiție; consideră că la Conferința privind viitorul Europei s-ar putea consolida și mai mult, pe baza dispozițiilor tratatului, principiul juridic bine stabilit al supremației dreptului UE; invită Conferința privind viitorul Europei să aibă în vedere consolidarea rolului CJUE în protejarea valorilor fundamentale ale Uniunii;

56. salută faptul că Declarația comună referitoare la Conferința privind viitorul Europei identifică în mod clar drepturile și valorile europene, inclusiv statul de drept, ca unul dintre subiectele de discuție din cadrul conferinței; invită Conferința privind viitorul Europei să includă o reflecție asupra eficacității instrumentelor existente ale UE de monitorizare, prevenire și combatere a încălcărilor principiilor prevăzute la articolul 2 din TUE și să prezinte propuneri concrete de acțiuni reale pentru consolidarea setului de instrumente al UE;

57. subliniază că aplicabilitatea, scopul și domeniul de aplicare al Regulamentului privind condiționalitatea bazată pe statul de drept sunt clar definite în textul juridic al Regulamentului (UE, Euratom) 2020/2092; subliniază că Regulamentul privind condiționalitatea bazată pe statul de drept a intrat în vigoare, este direct aplicabil de la 1 ianuarie 2021 și este obligatoriu în toate elementele sale pentru toate creditele de angajament și de plată din toate statele membre, în special pentru plata fondurilor Next Generation EU, și că aplicarea sa de către instituțiile UE nu este condiționată de adoptarea unor orientări sau de interpretarea juridică; consideră că concluziile Consiliului European din 10 și 11 decembrie 2020 referitoare la Regulamentul privind condiționalitatea bazată pe statul de drept contravin articolelor 15 și 17 din TUE și articolului 288 din TFUE în măsura în care introduc o insecuritate juridică inutilă în ceea ce privește orientările suplimentare ale Comisiei și suspendă adoptarea regulamentului, în cazurile prevăzute la articolul 263 din TFUE, așa cum se întâmplă în prezent în urma recentelor acțiuni în anulare înaintate de Ungaria și Polonia; își reiterează apelul adresat Comisiei de a lua măsuri imediate în temeiul Regulamentului privind condiționalitatea bazată pe statul de drept pentru a utiliza pe deplin, fără întârziere, instrumentele sale de anchetă existente în scopul de a aborda deficiențele statului de drept din statele membre care ar putea afecta sau riscă să afecteze grav buna gestiune financiară a bugetului UE într-un mod suficient de direct; invită Comisia să aplice cu mai multă fermitate Regulamentul privind dispozițiile comune ([31]) și Regulamentul financiar ([32]) pentru a combate utilizarea discriminatorie a fondurilor UE, așa cum a procedat atunci când a reținut fonduri destinate unor autorități municipale sau locale care s-au declarat „libere de ideologia LGBTI”;

58. solicită Comisiei să utilizeze constatările raportului anual în evaluarea sa care stă la baza mecanismului de protecție a bugetului împotriva încălcării principiilor statului de drept, precum și în orice altă evaluare relevantă în scopul instrumentelor bugetare existente și viitoare; își reiterează apelul adresat Comisiei de a include în raportul său anual privind statul de drept o secțiune specială, în care să analizeze cazurile în care încălcarea principiilor statului de drept într-un stat

([31]) JO L 347, 20.12.2013, p. 320.
([32]) JO L 193, 30.7.2018, p. 1.

membru poate afecta sau riscă să afecteze grav buna gestiune financiară a bugetului Uniunii într-un mod suficient de direct, care ar putea servi apoi ca bază pentru declanșarea mecanismului de condiționalitate bazată pe statul de drept; îndeamnă Comisia să consolideze sinergiile dintre rapoartele sale anuale privind statul de drept și Regulamentul privind condiționalitatea bazată pe statul de drept, utilizând aceste rapoarte ca instrumente distincte, dar complementare;

59. recunoaște că Comisia trebuie să utilizeze raportul anual privind statul de drept ca o sursă importantă de informații atunci când elaborează cazuri de aplicare a Regulamentului privind condiționalitatea bazată pe statul de drept, care ar trebui să includă, printre altele, informații din rapoartele Curții de Conturi Europene, OLAF și EPPO, rapoarte de audit ale Comisiei și ale autorităților naționale de audit, hotărâri ale CJUE și ale instanțelor naționale, analize efectuate de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a UE și informații din diferite sisteme, cum ar fi sistemul de detectare timpurie și de excludere pentru protecția intereselor financiare ale Uniunii (EDES) și Arachne; invită Comisia să clarifice în metodologia utilizată legătura dintre raportul privind statul de drept și mecanismul de condiționalitate bazată pe statul de drept; reamintește că este esențial ca interesele legitime ale destinatarilor și beneficiarilor finali să fie protejate în mod corespunzător atunci când se adoptă măsuri în caz de încălcare a principiilor statului de drept;

60. invită Comisia să promoveze o cultură a respectării valorilor consacrate la articolul 2 din TUE, inclusiv prin eforturi consolidate de promovare a educației privind cetățenia UE, inclusiv în ceea ce privește statul de drept; invită Comisia să lanseze un program specific care să sprijine inițiativele inovatoare cu scopul de a promova educația referitoare la cetățenia UE; îndeamnă Consiliul și Comisia să furnizeze informații și finanțare adecvate pentru organizațiile societății civile și pentru jurnalismul independent de la nivelul UE, național, regional și local, în special prin utilizarea strategică a oportunităților de finanțare în temeiul Regulamentului de instituire a programului „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori”, pentru a le ajuta să popularizeze și să promoveze valorile UE și instrumentele aplicabile, inclusiv raportul anual, pentru a contracara amenințările la adresa statului de drept identificate în raportul anual, în special în cazurile în care au fost identificate încălcări și deficiențe; invită statele membre să învețe din cele mai bune practici, să remedieze lacunele identificate și să adopte măsuri de îmbunătățire a situației celor patru piloni principali identificați în raportul privind statul de drept; subliniază necesitatea de a sensibiliza cetățenii și rezidenții UE cu privire la mijloacele și procedurile disponibile la nivel național și la nivelul UE pentru a asigura respectarea statului de drept și pentru a raporta încălcările acestuia;

III. ***Acțiuni ulterioare și efectul raportului***

61. invită Comisia să evalueze în rapoarte succesive modul în care aspectele identificate în domeniile analizate în rapoartele anterioare au evoluat, au fost soluționate, riscă să se deterioreze sau au continuat să se deterioreze, precum și să identifice tendințele și problemele transversale pozitive și negative și să prezinte recomandări clare pentru a remedia orice risc sau regres identificat;

62. subliniază importanța promovării la nivel național a constatărilor din raportul anual; încurajează Comisia să stimuleze dezbaterea pe marginea raportului în parlamentele naționale și să colaboreze cu organizațiile societății civile în acțiunile care trebuie întreprinse în urma raportului;

63. invită Comisia să precizeze în rapoartele sale anuale privind statul de drept că nu toate deficiențele și încălcările statului de drept sunt de aceeași natură și/sau intensitate și că, atunci când valorile enumerate la articolul 2 din TUE sunt încălcate în mod deliberat, grav, permanent și sistematic pe o anumită perioadă, statele membre ar putea înceta să mai îndeplinească criteriile care definesc o democrație și devin regimuri autoritare; subliniază că principala prioritate a Comisiei ar trebui să fie punerea în aplicare a dreptului UE atunci când survin încălcări ale articolului 2 din TUE și că rapoartele sale anuale privind statul de drept ar trebui să contribuie în principal la atingerea acestui obiectiv; invită Comisia așadar să evalueze în detaliu țările care fac obiectul procedurilor în curs în temeiul articolului 7 din TUE, pentru a ilustra modul în care statul de drept a fost subminat structural pentru a facilita consolidarea structurilor de conducere de tip autoritar;

64. subliniază că acest raport ar trebui să servească drept bază pentru prioritizarea acțiunilor ulterioare ale UE în ceea ce privește statele membre în care s-au constatat neajunsuri sau deficiențe, iar contribuția raportului ar trebui să fie un element esențial în cadrul mecanismului general pentru democrație, statul de drept și drepturi fundamentale;

65. se angajează să-și înceapă lucrările privind raportul pe 2021 cât mai curând posibil după publicarea sa;

Joi, 24 iunie 2021

o

o o

66. încredințează Președintelui sarcina de a transmite prezenta rezoluție Consiliului, Comisiei, precum și guvernelor și parlamentelor statelor membre.